

ORTADOĐU GÜNDEMİ

22-28 Ağustos 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı (CENTCOM) yaptığı açıklamada, 25 Ağustos Perşembe günü Suriye'nin Deyrizor ilindeki ABD üssüne yönelik düzenlenen roket saldırılarına karşılık verildiğini ve saldırılarda kullanılan 3 araç ile çok sayıda mühimmatın yok edildiğini aktardı. Saldırı sonrası yapılan incelemelerde 2 ya da 3 İran destekli militanın öldürüldüğü kaydedildi. CENTCOM Komutanı General Erik Kurilla konuyu yakından takip ettiklerini ve bölgedeki tehditleri azaltmak için her türlü imkâna sahip olduklarını belirtti.¹

İran 24 Ağustos Çarşamba günü, Suriye'nin doğusundaki ABD hava saldırılarında hedeflenen gruplarla herhangi bir bağlantıyı reddederek saldırıyı "terör eylemi" olarak nitelendirdi. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Nasser Kanaani yaptığı açıklamada, ABD'nin Deyrizor vilayetine düzenlediği hava saldırılarını Suriye'nin egemenliğinin, bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün ihlali olarak değerlendirdi.²

20 Ağustos Cumartesi günü bir dizi İranlı yarı resmî medya kuruluşu, Erdoğan ve Esad'ın eylül ortasında Özbekistan'ın Semerkant kentinde yapılacak Şangay İşbirliği Örgütü (SCO) zirvesinin oturum aralarında bir araya geleceğini ileri sürdü. Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ise salı günü yaptığı açıklamada, İran basınında yer alan haberlerin aksine Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Suriyeli mevkidaşı Beşar Esad ile önümüzdeki ay Özbekistan'da görüşmeyeceğini söyledi.³

• Suriye Rejimi

Suriye devlet haber ajansı SANA'dan aktarılan habere göre, Güney Afrika Uluslararası İlişkiler ve İşbirliği Bakan Yardımcısı Candith Mashego-Dlamini ve beraberindeki heyet Suriye'ye resmî bir ziyarette bulundu. Dlamini ve beraberindeki heyet Dışişleri ve Gurbetçiler Bakan Yardımcısı olan Beşar el Caferi tarafından kabul edildi. Tarafların ikili ilişkilerin geliştirilmesi için istekli olduğu aktarıldı.⁴

Esad rejimi, çok sayıda bakan ve rejimin merkez bankası başkanının katılımıyla "Finans ve Sigorta Teknolojisi" başlıklı bir konferans gerçekleştirdi. Esad rejiminin konferansla ilgili basın açıklamalarını aktaran rejime bağlı bir gazete, bakanlığın vergi idaresini otomatikleştirmeye başlayacağını ve elektronik damgalama ile mali patentlerin elektronik ortamda verilmesi projelerinin hazırlıklarının yakında tamamlanacağını aktardı.⁵

1 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-suriyedeki-uslerine-yonelik-saldiridan-iran-destekli-gruplari-sorumlu-tuttu/2668854>

2 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/iran-denies-link-to-groups-targeted-by-us-in-syria/2668532>

3 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/23082022>

4 <https://syrianobserver.com/news/78318/south-african-deputy-minister-of-international-relations-in-syria-on-official-visit.html>

5 <https://syrianobserver.com/news/78358/official-comments-regime-preoccupied-with-tax-technology-detached-from-reality.html>

Fırat Nehri kıyısında, Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile Suriye hükûmetinin petrol kaçakçılığı yaptığı noktaların yakınlarında petrol sızıntıları olduğu bildirildi. Fırat Nehri yakınında yaşayan sakinler bu bölgeler arasındaki kaçakçılık operasyonlarından kaynaklanan petrol sızıntılarının neden olduğu su kirliliğinin sonuçlarından muzdarip olduklarını belirtti. Sızıntıların neden olduğu su kirliliği bölgede yaşayan çok sayıda balığın ve diğer hayvanların ölümüne neden oldu.⁶

• Fırat'ın Doğusu

IŞİD, YPG'nin kontrolü altında bulunan Deyrizor vilayetindeki çalışanları, işlerine devam etmeleri hâlinde öldürmekle tehdit etti. İsmi vermek istemeyen bir kaynağın Al-Monitor'a yaptığı açıklamada, "9 Ağustos sabahı Deyrizor'un kuzeydoğu kasabasındaki yerel meclis ve belediye çalışanları iş yerlerine vardıklarında üzerinde IŞİD logosu ve isimlerinin bulunduğu bir kağıtla karşılaştılar" ifadelerini kullandı.⁷

SDG, 25 Ağustos Perşembe günü iç güvenlik güçlerinin (Asayiş), Haseke vilayetindeki bulunan El Hol Kampı'ndaki IŞİD hücrelerini hedef alan yeni bir güvenlik operasyonu başlattığını duyurdu. SDG ve Uluslararası Koalisyon'un desteğiyle Asayiş tarafından yürütülen operasyonun, "El Hol Kampı'nda bulunan IŞİD'in terör hücrelerini etkisiz hâle getirmek, IŞİD'in büyümesine elverişli ortamın varlığına son vermek ve bölge sakinlerini IŞİD teröründen kurtarmayı" amaçladığı belirtildi.⁸

Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan PYD'nin sözde üst düzey yetkilisi Ahmed Hoca, yaptığı açıklamada, Suriye rejiminin Fırat'ın doğusunda bulunan SDG kontrolündeki bölgelere saldırı düzenleyemeyeceğini ve fakat Türkiye ile yaptığı gizli güvenlik anlaşmaları uyarınca Türkiye'nin saldırısına rıza gösterebileceğini söyledi. Ahmed Hoca, önceden İran ve Rusya'nın Türkiye'nin bu bölgelere operasyon düzenlemesine sıcak bakmadığını fakat "saldırıların dozunun yükselmesi Putin'in zımnen Erdoğan'a bu bölgelerde operasyon yapmak için yeşil ışık yaktığını gösterir" şeklinde bir açıklama yaptı.⁹

Suriye'nin Deyrizor vilayetinin doğu kırsalında yaşayan halkın, resmî devlet daireleri işlem yapmadığı için miras, doğum ve evlilik gibi işlemlerde kayıt oluşturamadıkları ve bundan dolayı mağdur oldukları aktarıldı. SDG kontrolündeki bazı bölgelerde bu sorunun çözümü için sivil derneklerle iş birliği kurularak bir çalışma başlatıldı ve pek çok vatandaşa geçici kimlik tahsis edildi.¹⁰

21 Ağustos Pazar sabahı Rakka'daki Ayn İsa ilçesine bağlı el-Müşarife köyünde Türkiye destekli gruplar ve SDG arasında çatışma yaşandığı bildirildi. Şu ana kadar herhangi bir can kaybı bilgisi aktarılmadı.¹¹

6 <https://www.al-monitor.com/originals/2022/08/oil-smuggling-syria-worsens-pollution-euphrates-river>

7 <https://www.al-monitor.com/originals/2022/08/islamic-state-threatens-kurdish-workers-northeast-syria>

8 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/250820221>

9 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3826581/pyd-yetkilisi-rusya-turkiye-nin-saldirilarini-icin-'yesil-isk'-yakti>

10 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3832176/sdg-'nufus-kaydi'-calistayi-duzenlendi-%C2%A0>

11 <https://www.syriahr.com/en/264315/>

Suriye İnsan Hakları Gözlemevinin (SOHR) aktardığı habere göre, Esad rejimine bağlı “Ulusal Savunma Güçleri” milisleri, Haseke’nin kuzeyindeki Kamışlı kırsalında altı askerî zırhlı araçtan oluşan bir ABD devriyesini engelledi. ABD devriyesinin bu olay üzerine rotasını değiştirmek durumunda kaldığı aktarıldı.¹²

• Güney Suriye

23 Ağustos Salı günü Kuneytra’nın güney kırsalında kimliği belirsiz saldırganlar tarafından bir Rus devriyesine patlayıcı silahla saldırı düzenlendi. Saldırıda yaralılar olduğu bildirildi. İsmi vermek istemeyen bir kaynak, Rus devriyelerinin Han Arnaba şehrinde bulunan Rus askerî polisine ait olduğunu söyledi.¹³

SOHR, 24 Ağustos Çarşamba günü akşamı Hama’nın batı kırsalına İsrail jetleri tarafından saldırı düzenlendiğini aktardı. Masyaf’ın batısında yer alan bölgelerde, uzun süre yüksek sesli patlamaların devam ettiği bildirildi. Hedeflenen bölgelerde askerî karargâh, karakollar ve İran destekli milislere bağlı silah ve mühimmat depoları bulunduğu söylendi. Yapılan saldırılar sonunca pek çok silah ve mühimmatın imha edildiği bildirildi.¹⁴

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Millî Savunma Bakanlığı (MSB) 25 Ağustos Perşembe günü yaptığı açıklamada, Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı terörle mücadele harekât bölgelerine ateş açılmasının ardından Türk kuvvetlerinin kuzey Suriye’de 8 YPG’li teröristi “etkisiz hâle getirdiğini” söyledi.¹⁵

Millî İstihbarat Teşkilatı (MİT), Suriye’nin kuzeydoğusunda terör örgütü YPG’nin sözde askerî eğitim akademisinin başkanı Mihyeddin Gulo’yu 21 Ağustos Pazar günü etkisiz hâle getirdiğini bildirdi. Gulo’nun, Türk güvenlik güçlerine yönelik birçok eylemin planlayıcısı olduğu ve bölgede düzenlenen harekâtlarda Suriye Millî Ordusuna karşı yürütülen saldırılarda aktif rol aldığı kaydedildi.¹⁶

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi, Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah el-Sisi’nin konuğu olarak Mısır’da karşılandı. Irak, Ürdün, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Bahreyn liderlerinin katıldığı iki günlük zirvede bölgesel güvenlik, iş birliği, istişare ve entegrasyon mekanizması gibi konular ele alındı.¹⁷

¹² <https://www.syriahr.com/en/264467/>

¹³ <https://syrianobserver.com/news/78305/explosion-injures-russians-in-quneitra-governorate.html>

¹⁴ <https://www.syriahr.com/en/264874/>

¹⁵ <https://www.aa.com.tr/en/syrias-torture-victims/turkiye-neutralizes-8-ypg-pkk-terrorists-in-northern-syria/2669070>

¹⁶ <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkiye-neutralizes-so-called-military-training-head-of-ypg-pkk/2666032>

¹⁷ <https://www.al-monitor.com/originals/2022/08/iraqs-prime-minister-attends-arab-summit-egypts-new-alamein>

Irak'ın başkenti Bağdat'ta bir yanda parlamentonun feshedilmesini ve erken seçime gidilmesini isteyen Sadr Hareketi destekçilerinin, diğer tarafta ayrıcalıklarını kaybetmemek için bir an önce hükûmetin kurulmasını isteyen İran destekli Şii grupların oturma eylemleri devam ediyor.¹⁸ Irak Yüksek Yargı Konseyi ve Federal Yüksek Mahkeme, Sadr Hareketi yandaşlarının Yüksek Yargı Konseyi binası önünde başlattığı gösteriler nedeniyle tüm yargı çalışmalarını durdurma kararı aldı. Eylemin başlamasıyla Irak Başbakanı Kazimi de Mısır ziyaretini sonlandırarak ülkeye döndü.¹⁹ Sadr destekçilerinin eylemini yasa dışı şekilde nitelendiren Yargı Konseyi, Sadr Hareketi'nin lider kadrosunda yer alan ve sosyal medyadan yargıyı eleştiren üç kişi hakkında tutuklama kararı çıkarmıştı.²⁰ Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr'ın destekçilerini çekilmeye çağırmasının ardından 24 Ağustos Çarşamba gününden itibaren Yüksek Yargı Konseyi'nin çalışmaya devam etmeye başladığı belirtildi.²¹

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Başbakan Kazimi, Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ve Yüksek Yargı Konseyi Başkanı Faik Zeydan, ülkede yaşanan son gelişmeleri görüşmek üzere bir toplantı düzenledi. Toplantıda, krizleri çözmenin tek yolunun "ulusal diyalog" olduğuna vurgu yapıldı.²²

Sosyal medyada "liderin bakanı" sıfatını kullanan Sadr Hareketi adına açıklamalarda bulunan Salih Muhammed el-İraki hesabı, Irak Parlamentosunun görevlerini yerine getirmediğini kaydederek, Başbakan Kazimi'yi eleştirdi. Kazimi'nin görevlerini yerine getiremediği, bakanların yolsuzluk ve yetki yetersizliğinden dolayı görevlerini yapmadıkları, parlamentonun görevlerini yerine getirmediği, milletvekillerinin kişisel ve siyasi çıkarlar peşinde koştuğu hatta bağımsız milletvekillerinin de bu amaç için sömürüldüğü belirtildi.²³

İran'ın Kuveyt Büyükelçisi Muhammed İrani, Suudi Arabistan ile İran arasında Bağdat'ta düzenlenen müzakerelerin ardından ertelenen altıncı tur müzakerelerin Irak'taki koşullar uygun olduğunda gerçekleşeceğini açıkladı. Beş tur müzakereye ev sahipliği yapan Bağdat'ta, siyasi krizden dolayı yeni müzakerelerin gerçekleştirilemediği belirtiliyor.²⁴ Irak'taki eylemlere ilişkin yapılan çeşitli analizlerde, eylemlerin İran'ın Irak'taki etkisinin azaldığına işaret ettiğine yer verilirken,²⁵ diğer taraftan ABD Başkanı Joe Biden döneminde, henüz olgunlaşma aşamasında olan Irak demokrasisine yeterince destek verilmemesinin Şiiiler arasında çatışmaya sebebiyet verebileceği belirtiliyor.²⁶

18 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bagdatta-karsit-gruplarin-oturma-eylemleri-yesil-bolgenin-cehresini-degistirdi/2666488>

19 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/23082022>

20 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/destekcilerinin-eylemi-iraktaki-sii-lider-sadr-ile-yargiyi-karsi-karsiya-getirdi/2668346>

21 <https://www.aljazeera.com/news/2022/8/23/iraqs-political-crisis-escalates-as-judiciary-suspends-its-work>

22 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/25082022>

23 <https://www.basnews.com/tr/babat/770891>

24 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-iran-talks-resume-when-conditions-right-iraq-says-iranian-envoy-2022-08-24/>

25 <https://www.wsj.com/articles/iraqs-political-crisis-points-to-irans-weakening-influence-in-baghdad-11661167750>

26 <https://foreignpolicy.com/2022/08/24/biden-iraq-iran-sadr-elections-parliament-militias-protests/>

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Birleşmiş Milletler (BM) Irak Özel Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert'ı kabul etti. Taraflar arasındaki görüşmede, ülkedeki siyasi durumdaki değişiklikler ve gelişmelerle siyasi krizi sona erdirmek ve ulusal temaslar oluşturmak için uygun çözümlerin ele alındığı belirtildi. Ayrıca, tüm tarafları memnun edecek ve vatandaşların meşru taleplerinin gerçekleştirilmesini sağlayacak uzlaşma ve diyalogun güçlendirilmesinin önemine vurgu yapıldığı aktarıldı.²⁷

• Güvenlik

Irak hükûmetine bağlı Güvenlik Medya Ağından yapılan yazılı açıklamada, Kerkük'ün güneyinde Mama Dağı yakınındaki terör örgütü IŞİD mensuplarına yönelik hava saldırısı düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen hava saldırısında iki IŞİD mensubunun öldürüldüğü ifade edildi.²⁸

Süleymaniye Emniyet Müdürlüğü, çok sayıda subay ile bir din öğretmeni öldürmeyi planlayan 17 IŞİD üyesinin yakalandığını duyurdu. IŞİD mensuplarının Süleymaniye, Çemçemal, Tekye ve Barika'da yakalandığı belirtilirken, bu kişilerden bazılarının sosyal medya üzerinden terörist eylem ve faaliyet çağrısı yaptıklarının tespit edildiği belirtildi.²⁹

Irak Başbakanı Kazimi, Ulusal Güvenlik Konseyi toplantısında yaptığı açıklamada organize suçlarla mücadeleye ve uyuşturucu operasyonlarına yönelik çalışmaların iki katına çıkarılması gerektiğini belirtti.³⁰

Irak Su Kaynakları Bakanı Mehdi Raşid el-Hamdani, Anbar ziyareti esnasında yaptığı açıklamada bazı milis gruplarla yakın ilişkilere sahip kişi ve grupların temiz içme suyunu gasp ettiklerini ifade etti. Daha önce de Irak Su Kaynakları Bakanlığı personellerinin Basra'daki su kaynaklarına yönelik ihlalleri bildirdikleri için tehdit aldıkları bildirilmişti.³¹

Başkent Bağdat'ta hükûmet binaları ile yabancı misyon temsilciliklerinin yer aldığı korunaklı Yeşil Bölge'ye girmek isteyen Avustralya Büyükelçiliğine bağlı araç konvoyunun yol kenarına yerleştirilen bombayla hedef alındığı bildirildi. Can kaybının yaşanmadığı saldırı sonrasında araçların birinde hasar meydana geldiği ifade edilirken saldırıyı henüz üstlenen bir grubun olmadığı aktarıldı.³²

Kerkük Narkotikle Mücadele Müdürlüğü tarafından Kerkük vilayetinde, narkotik kristal üretiminde kullanılan 95 milyondan fazla narkotik hapın ele geçirildiği duyuruldu. Ayrıca düzenlenen operasyon kapsamında uyuşturucu satıcılarından birisinin tutuklandığı bildirildi.³³

27 <https://www.tebaajansi.com/irak/cumhurbaskani-salih-ve-plasschaert-gorustu-h297876.html>

28 <https://ina.iq/turkmen/34540-kerkukte-hava-saldrnsnda-2-terorist-olduruldu.html>

29 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/230820225>

30 <https://twitter.com/IraqiGovt/status/1563570338646339584>

31 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Minister-powerful-people-with-alleged-ties-to-armed-factions-deprive-Iraqis-of-water>

32 <https://www.tebaajansi.com/irak/bagdatta-avustralya-buyukelciligi-konvoyuna-saldiri-h297872.html>

33 <https://ina.iq/eng/21449-more-than-95-million-narcotic-pills-seized-in-kirkuk.html>

• Ekonomi

23 Ağustos 2022’de Irak Petrol Pazarlama Şirketi (SOMO), IKBY’deki ham petrol alıcıları ve tüccarları hakkında yasal işlem başlatacağını duyurdu. IKBY Doğal Kaynaklar Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada ise “SOMO’nun açıklaması, SOMO’nun uydurma ve yanıltıcı bilgilerinin bir damlası ve siyasi bir savaşın parçasından başka bir şey değil” ifadeleri kullanıldı. SOMO’nun açıklaması IKBY tarafından, Erbil ile Bağdat arasındaki görüşmeleri bozma ve önlerinde engeller yaratma girişimi olarak değerlendirildi.³⁴

Iraklı Mass Grup Holding, Romanya’nın Mintia termik santralini satın aldı. Daha önce Hunedoara Energy Complex’in sahip olduğu santralin 91 milyon dolar karşılığında satın alındığı belirtilirken Mass Grup Holding Başkanı Ahmet İsmail Salih, Avrupa standartlarına uyum sağlamak için tesisin modernize edileceğini ve geliştirileceğini belirtti.³⁵

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Kerbela vilayetinde bulunan İmam Ali Bin Ebu Talib türbesinde meydana gelen göçükte 8 kişinin cansız bedenine ulaşıırken altı kişinin sağ kurtarıldığı bildirildi. Kazazedelerin aileleri Kerbela valisinden şikâyetçi olacaklarını belirtirken Sadr, hükûmet içerisindeki yolsuzluktan dolayı ibadethanelerin bakımının yapılmadığını belirterek ciddi bir soruşturma yapılması çağrısında bulunmuştu.³⁶

Irak Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı Sosyal Refah Dairesi Genel Müdürü Zikra Abdul Rahim, Irak’ta sosyal yardım maaşından yararlanan aile sayısının 1 milyon 400 bin, bakım maaşı almaya hak kazanan aile sayısının da 3 milyon civarında olduğunu açıkladı. Ayrıca Rahim, çalışabilecek durumda olan 200 bin Iraklı gencin sosyal yardım maaşından yararlandığını sözlerine ekledi. Öte yandan dul ve yetimler de dâhil olmak üzere Irak’taki işsizlere mali yardım olarak ödenen maaşların genellikle 180 bin Irak dinarını (yaklaşık 125 dolar) geçmediği belirtilirken dokuz milyon Iraklının da yoksulluk sınırının altında olduğu vurgulandı.³⁷

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, ITC il başkanlarıyla toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda, Irak ve Türkmen sahasındaki siyasi gelişmeler ele alındı. Turan toplantıda il başkanlarına, Bağdat ziyaretleri kapsamında Irak’ın siyasi liderleriyle yaptığı görüşmeler hakkında bilgi verdi. Turan ayrıca, Irak’taki siyasi anlaşmazlığın tek çıkar yolu olan diyalog

34 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/81354-Doğal-Kaynaklar-Bakanlığı:-Federal-Mahkeme'nin-kararları-anayasaya-göre-değil>

35 <https://shafaq.com/en/Economy/Iraqi-company-buys-a-Romanian-power-plant>

36 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/22082022>

37 <https://www.basnews.com/en/babat/771094>

ile çözüleceğini ve ITC'nin Türkmenlerin millî projesinin gerçekleşmesi için mücadelesine devam edeceğini vurguladı.³⁸

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, ITC'nin Telafer yetkilileri ile görüştü. Görüşmede, Telafer'in güvenlik ve altyapı hizmetlerinin durumu ele alındı. Görüşmede ayrıca, Turan ITC yetkililerinden parti olarak Telafer halkı ile iletişimin güçlü olması ve isteklerinin karşılamasında önyak olmaları yönünde tavsiyede bulundu.³⁹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Bağdat'ta yaşayan Türkmenler ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede, Bağdat'ta yaşayan Türkmenlerin durumunun gözetilmesi, imkânlar el verdiği ölçüde sıkıntılarının giderilmesi gerektiği konuşuldu. Ayrıca ITC'nin önceliklerinden biri olarak Bağdat'ta yaşayan Türkmenlerle güçlü bir iletişimin devam etmesi konusunda yapılabilecekler konuşuldu.⁴⁰

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihî, Türkiye'nin Erbil Başkonsolosu Hakan Karaçay ile bir araya geldi. Görüşmenin amacına ilişkin yapılan açıklamada, Salihî'nin Karaçay'ın görevinin sona ermesi münasebetiyle ziyaret ettiği belirtildi. Salihî'nin görüşmede, Türkiye ve Irak arasındaki ilişkileri ve iş birliğini her alanda geliştirmenin yollarının ele alındığı, Başkonsolos Karaçay'ın bu alanda bölgede çalıştığı süre boyunca gösterdiği çabayı takdir ederek bundan sonraki görevlerinde başarılar dilediği aktarıldı. Başkonsolos Hakan Karaçay ise Milletvekili Salihî'ye teşekkür ederek, Türkiye'nin Irak'a verdiği desteğin devam ettiği ve iki kardeş halkın yararına her alanda iş birliğine işaret ettiği belirtildi.⁴¹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Babil Sorumlusu Hazım Aydınoglu, İnsan Hakları Yüksek Komiserliğinden bir heyeti kabul etti. Görüşmede, terör örgütü IŞİD'in saldırıları sonrası Babil iline göç etmek zorunda kalan Türkmenlerin durumu ve göçmen ailelere yardım konularının ele alındığı açıklandı.⁴²

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Diyala İl Başkanlığına bağlı Celevle Büro Sorumlusu Edip Bayatlı, Celevle Nahiyeye Müdürü Riyaz Hadi El-Hacimi başkanlığında bir heyeti kabul etti. Görüşmede, nahiyedeki güvenlik durumu ve altyapı hizmetlerinde gerçekleşecek projeler gibi konuların ele alındığı bildirildi. Görüşmede ayrıca, nahiyede Türkmen okullarının açılması için Türkmen ailelerin çocuklarını Türkmen okullarına yazdırmaları için teşvik edilmesi gerektiği vurgulandı.⁴³

38 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=606164564410523&set=a.456698766023771>

39 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=602604748099838&set=pcb.602605078099805>

40 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=604863171207329&set=pcb.604863591207287>

41 <https://www.tebaajansi.com/irak/baskonsolos-karacay-ile-milletvekili-salihi-gorustu-h297838.html>

42 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3305640769655314&set=pcb.3305641132988611>

43 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=541852914404333&set=pcb.541853031070988>

• Güvenlik

Kerkük Polis Müdürlüğünden yapılan açıklamada, Kerkük Polis Müdürlüğüne bağlı Narkotik Birimleri tarafından Kerkük'teki uyuşturucu tacirlerine yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, Kerkük'ün kuzeyinde bir gıda deposuna yapılan baskında 95 milyon uyuşturucu hap ele geçirildiği açıklandı.⁴⁴

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, terör örgütü IŞİD tarafından Kerkük'ün güneyinde yer alan Riyad nahiyesinde Irak Federal Güçlerine ait bir kontrol noktasına saldırı düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen saldırıya ilişkin yapılan açıklamada, 2 askerın hayatını kaybettiği ve 1 askerın de yaralandığı açıklandı.⁴⁵

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Kerkük'ün güneyinde yer alan Çay Vadisi yakınlarında bir patlama meydana geldiği belirtildi. Terör örgütü IŞİD tarafından yol kenarına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu yoldan geçen bir askerî konvoyun hedef alındığı, 1 askerın hayatını kaybettiği ve 1 askerın de yaralandığı açıklandı.⁴⁶

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan başkanlığında bir heyet, Kerkük'ün Dakuk ilçesine ziyaret düzenledi. Turan, Dakuk'ta İmam Zeynelabidin'i anma törenine katıldı ve daha sonra burada bulunan İmam Zeynelabidin'in türbesini ziyaret etti. Turan ve beraberindeki heyet, anma töreni münasebetiyle ITC Dakuk Bürosu tarafından kurulan çadırda halka ikramlık dağıttı.⁴⁷

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salih, Kerkük hastanesini ziyaret etti. Salih'in sosyal medya hesabından ziyarete ilişkin yapılan açıklamada, "Kerkük vilayetinin birçok bölgesinden ve aynı zamanda güvenlik güçleri tarafından da müracaat edilen Kerkük Hastanesi'nin kapasitesi yetersiz kalmaktadır. Ayrıca, Kerkük Hastanesi 1940'lı yıllarda yapılan bir hastanedir. Dolayısıyla Kerkük Hastanesi'nin bir Türk şirketi tarafından yapılmakta olan 400 yataklı yeni hastaneye taşınması gerekmektedir" ifadelerinde bulundu.⁴⁸

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Selahaddin İl Başkanlığı tarafından yapılan paylaşımda, 22 Ağustos 2023 yılında Tuzhurmatu ilçesinde yer alan Mursa Ali Türbesi'ne düzenlenen saldırı sonucu hayatını kaybedenler için başsağlığı mesajı yayımlandı. Mesajda, "haklı davamız yolunda hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet yakınlarına başsağlığı diliyoruz" ifadeleri yer aldı.⁴⁹

44 Kaynak: <https://www.tebaajansi.com/irak/kerkuk-te-milyonlarca-uyusturucu-hap-ele-gecirildi-h297765.html>
<https://baghdadtoday.news/news/198621/ملي-95-مركز-ضبط-اكثر-من-95-ملي>

45 <https://www.mawazin.net/Details.aspx?jimare=203194>

46 <https://shafaq.com/ar/امن-ضحية-من-الجيش-العراقي-بانفجار-جنوبي-كركوك>

47 <https://www.tebaajansi.com/irak/itc-baskani-turandan-dakuka-ziyaret-h297801.html>

48 <https://www.facebook.com/photo?fbid=631121371703136&set=pcb.631123845036222>

49 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=494476942680299&set=a.332984988829496>

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Başkanlık Konseyi, partinin iç tüzüğünde yapılan değişiklikleri görüşmek üzere 28 Ağustos tarihinde Süleymaniye vilayetinde bir araya geldi. İlgili toplantıda, eş başkanlık sisteminin kaldırılmasına ve yerine genel başkanlık sisteminin getirilmesine olanak tanıyan iç tüzük maddesindeki değişiklik onaylandı. Böylece konsey toplantısında, “eş başkanlık” sistemi kaldırıldı ve Bafel Talabani 89 oyla partinin resmî genel başkanlığına seçildi.⁵⁰

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Parlamentosu Başkanlığının IKBY anayasa taslağını görüşmek üzere 23 Ağustos tarihinde, parlamentodaki grup başkanları ve parti temsilcileriyle bir araya geldiği bildirildi. Bu bağlamda ilgili taraflardan KYB, Goran (Değişim) Hareketi, Kürdistan İslami Birliği (Yekgirtu) ve Kürdistan Adalet Cemaati (Komal), “parlamenter sistemi” desteklerken Kürdistan Demokratik Partisi’nin (KDP) diyaloga açık olduğu belirtildi. Yeni Nesil Hareketi’nin (YNH) ise “Sadece toplantı için toplantı yapılacağını” gerekçe göstererek görüşmelere katılmadığı kaydedildi. İslami partilerin de “İslam’ın anayasanın temeli olması gerektiğine” vurgu yaptığı ifade edildi.⁵¹ Diğer yandan tüm partilerin IKBY’nin kendi anayasasına sahip olması gerektiği konusunda hemfikir oldukları vurgulanırken anayasa maddeleri üzerinde, özellikle de yönetim sistemi konusunda çelişkilerin olduğu altı çizildi.

KYB, Goran, Yekgirtu ve Komal, IKBY başkanının parlamento tarafından seçilmesini ve başkanlığın bazı yetkilerinin sınırlandırılmasını önerirken KDP’nin, başkanın halk tarafından seçilmesinden yana olduğu belirtildi. Din açısından ise Komal ve Yekgirtu’ya göre, Müslümanlar IKBY nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturuyor. Bu nedenle her iki partinin “Anayasanın temelini de İslam dinine dayanmasını” savunduğu ifade edildi. Komal Grup Başkanı Abdulsettar Mecid, “İslam yasamanın temel kaynağıdır ve İslam’ın değişmeyen ilkelerine aykırı hiçbir yasa kabul edilmemelidir” dedi. Diğer yandan KDP Grup Sözcüsü Peşeva Hevrami’nin taraflar arasında çelişkiye neden olan tüm maddelerle ilgili “Yönetim sistemi veya anayasa ilkeleri hakkında konuşmak için henüz çok erken. Öncelikle bir komisyon kurulsun, sonra bu hususlar ve diğer tüm anlaşmazlıkları tartışabiliriz” açıklamasında bulunduğu aktarıldı.⁵² IKBY Parlamento Başkanlığı, Şubat 2022’de tüm siyasi taraflardan anayasa hakkındaki görüş ve önerilerini tek paket hâlinde sunmalarını istemişti. IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Parlamento Başkanlığına gönderdiği mektupta, anayasa konusunda tarafların görüşlerinin alınmasını ve bu konuda bir uzlaşmaya varılmasını istemişti.

Birleşmiş Milletler (BM) Irak Özel Temsilcisi Jeannine Hennis Plasschaert, 23 Ağustos’ta KDP lideri Mesut Barzani ve KYB Başkanı Bafel Talabani ile ayrı ayrı bir araya geldi. Barzani’nin ofisinden yapılan açıklamaya göre görüşmede, Irak’taki siyasi durum ve kriz hakkında görüş

50 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/280820223>

51 <https://esta.krd/185656/>

52 <https://haremnews.com/details/33865>

alışverişinde bulunuldu. Barzani ile Plasschaert, Irak'taki sorunların ve krizlerin anayasa çerçevesinde ve diyalog yoluyla çözülmesi gerektiğini vurguladı.⁵³ Ayrıca ilgili görüşmede Plasschaert'in Irak cumhurbaşkanlığı adayı üzere KDP ile KYB'nin uzlaşmasını ve Kürtlerin Şii grupları arasında meydana gelen çatışmaların bir parçası olmamasını istediği kaydedildi. Bununla birlikte Plasschaert'in IKBY'de yapılması planlanan genel seçimlere ilişkin yaşanan sorunlarla ilgili Barzani ile Talabani'yi acil bir çözüm bulma konusunda uyardığı aktarıldı.⁵⁴

• Güvenlik

Süleymaniye Asayiş İl Müdürlüğü, çok sayıda subayı ve din adamını öldürmeyi planlayan ikisi kadın olmak üzere 17 terör örgütü IŞİD mensubunun yakalandığını duyurdu. Asayiş yakalanan kişilerle ilgili "uyuyan hücre" nitelendirmesi yaparak bu kişilerin Süleymaniye, Çemçemal, Tekiye ve Barika'da yakalandığı belirtti. Asayiş ayrıca 7 IŞİD üyesinin Süleymaniye vilayetinde yakalandığını belirterek, "Teröristlerden yedisi sosyal ağlar üzerinden IŞİD'in terörist eylem ve faaliyetlerinin yaygınlaştırılması çağrısında bulunuyordu. Bu kişiler organize olduktan sonra Peşmerge güçleri komutanları ile Erbil'de ünlü cami imamı Fatih Şaristani, Serdar Serdar, Tevger Rizgar Hamasalih ve Baban Taha'yı öldürmeyi ve birçok parti üssünü havaya uçurmayı planlamışlar" bilgilerini kamuoyu ile paylaştı.⁵⁵

Kerkük Polis Müdürlüğü tarafından yapılan yazılı açıklamada, Kerkük polislerinin bir ihbarı değerlendirilmek üzere kent merkezindeki Panca Ali semtinde iki ayrı adrese eş zamanlı baskın düzenlediği belirtildi. Yapılan açıklamada, narkotik ekiplerinin daha önce belirlenen adreslere düzenlediği baskında 9 kişiyi yakaladığı belirtilirken baskının yapıldığı adreslerde büyük miktarda uyuşturucu madde ele geçirildiği ve söz konusu uyuşturucunun yurt dışından temin edildiği aktarıldı.⁵⁶

• Ekonomi

Irak Petrol Bakanlığının Ceyhan Limanı'nda IKBY petrolü satın alan şirketlere dava açacağı belirtildi. Böylece 23 Ağustos'ta yayımlanan kararda, "Ceyhan Limanı'ndan Irak'tan kaçak yol ile ihraç edilen petrolü özellikle IKBY petrolünü her kim satın alırsa uluslararası mahkemelerde dava açılacak" ifadesi kullanıldı. Diğer yandan 15 Şubat 2022 tarihinde, Irak Federal Yüksek Mahkemesi (IFYM) IKBY petrol ve gaz yasasının federal yönetim anayasasına aykırı olduğu yönünde bir karar almıştı. Bu karara dayanarak Irak Petrol Bakanlığı ve Irak Devlet Petrol Pazarlama Şirketinin (SOMO) IKBY'ye baskısının gittikçe arttığı belirtiliyor.⁵⁷

IKBY Ticaret Bakanlığı Ticari Kalkınma Şube Müdürü Kovan Celal, IKBY'de kurulan 4 bin 200 şirketten 700'ünün 2021 yılında kapatıldığını açıkladı. Celal, ekonomik kriz başta olmak

53 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/2208202219>

54 <https://esta.krd/185646/>

55 <https://esta.krd/185725/>

56 <https://www.tebaajansi.com/irak/kerkuk-te-uyusturucu-operasyonu-2-h297836.html>

57 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10923

üzere vergilerin yönetim tarafından sürekli artırılmasının ve bu şirketler tarafından üretilen ürünlere benzer ürünlerin komşu ülkelerden İKBY'ye ithal edilmesinin engellenmemesi nedenleriyle şirketlerin kapanmaya devam edeceğini aktardı. Öte yandan İKBY'deki iş insanların sermayelerini Irak'ın güney ve orta vilayetleriyle Türkiye'ye taşıdığı kaydedildi. Bu bağlamda, İKBY İhraç ve İthal Birliği Başkanı Geylan Hacı Said, "2021 yılında sermayesi 200 milyon dolar olarak tahmin edilen İKBY'nin 16 zengin iş insanı paralarını Türkiye ile Irak'ın orta ve güney vilayetlerine taşıyıp oralarda yatırım yaptılar" açıklamasında bulundu.⁵⁸

• Sağlık ve Sosyal Hayat

İKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs (Covid-19) vaka sayısının 465 bin 140'a yükseldiği belirtilirken virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7 bin 464 olduğu ve virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının da 456 bin 553'e ulaştığı kaydedildi.⁵⁹

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Dışişleri Bakan Yardımcısı Waleed Al-Khuraiji 24 Ağustos'ta Riyad'da Çin'in Suudi Arabistan Büyükelçisi Chen Weiqing ile bir araya geldi. İkili, Çin ve Suudi Arabistan arasındaki ortak çıkarları ilgilendiren konularda görüş alışverişinde bulundu ve iş birliğini geliştirmenin yolları arandı.⁶⁰

Macaristan merkezli Wizz Air, 25 Ağustos'ta Suudi Arabistan ile Avrupa arasında yirmi yeni rota başlatacağını duyurdu. Buna göre Wizz Air ile Suudi Arabistan'ın küresel bağlantısını güçlendirmek için Avrupa ve Suudi Arabistan arasında oldukça düşük ücretlerle seyahatler gerçekleştirilecek. Yeni rotalar ülkenin yolcu trafiğini üç katına çıkararak büyüyen Suudi Arabistan turizm sektörünü destekleyecektir. Avrupa'daki 20 havalimanından Suudi Arabistan'ın Riyad, Cidde ve Dammam kentlerine gerçekleşecek bu uçuşların Suudi Arabistan'a yılda 1 ilave milyon turist kazandıracağı beklenmektedir. Bu projenin Muhammed bin Selman'ın Vizyon 2030 programına katkıda bulunması öngörülmektedir.⁶¹ Wizz Air ile daha da güçlenecek olan ülkenin turizm hizmetlerine olan talebin değeri, 2022'nin ilk yarısında yüzde 105 artışla 4,1 milyar riyale (1 milyar dolar) yükseldiğini gösteren bir rapor yayımlandı. Seyahatlerin bu artışı ile tüm zamanların en yüksek üç aylık büyümesi olduğu söylendi.⁶²

Suudi Arabistan resmî haber ajansının 25 Ağustos'ta yayımladığı habere göre, Veliaht Prens Muhammed bin Selman Pakistan'a verdiği desteği teyit etmek adına 1 milyar dolar yatırım

58 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/220820221>

59 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0bBw2curT8hZ4S6DNdAa4e7TVsa4gZEa4Q42zUi9zjLzSpuyHqzXCY1wtjaEWi7l&id=100064450459235

60 <https://arab.news/ja3k7>

61 <https://www.zawya.com/en/press-release/companies-news/wizz-air-announces-major-expansion-in-saudi-arabia-ss42po7a>

62 <https://arab.news/2ur8t>

yapma talimatı verdi. Talimat Suudi Dışişleri Bakanı Prens Faysal bin Farhan ile Pakistanlı mevkidaşı Bilawal Butto Zerdari arasındaki telefon görüşmesiyle gerçekleşti. Ayrıca görüşmede ortak çıkarları ilgilendiren bölgesel ve uluslararası konular da ele alındı.⁶³

2018'de "kadın ve erkeklerin birlikte konserlerde eğlenmelerinin dinî açıdan uygun olmadığını" belirtmesi üzerine tutuklanan eski Kâbe İmamı Salih Et Talib hakkında 10 yıl hapis cezası verilmişti. Suudi Arabistan'da din adamlarının tutuklanma süreçleri hakkında bilgiler yayımlayan Prisoners of Conscience (Düşünce Mahkûmları) tarafından sosyal medya platformu Twitter üzerinden yapılan paylaşımda temyiz mahkemesinin, bir zamanlar Mescid-i Haram Vaizi de olan Salih el-Talib hakkındaki serbest bırakma kararını bozduğunu açıkladı ve el-Talib'in 10 yıl hapis cezasına çarptırıldığı belirtildi.⁶⁴

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

22 Ağustos'ta Eleqtisade News haber sitesinde, BAE'nin 2022 yılının ilk yarısında petrol dışı ticaretinde %17 oranında büyüme kaydettiğinden söz edilmiştir. Haberde büyümenin yanı sıra BAE'nin, tarihinde ilk kez petrol dışı ticareti kazancında, toplamda 1 trilyon dirhemi geçtiği yazılmıştır.⁶⁵

Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Başkanı Şeyh Muhammed bin Zayid el-Nahyan, 25 Ağustos'ta Atina'da Yunan mevkidaşı Katerina Sakelleropoulou ile görüştü. Görüşmede iki ülke arasındaki dostluk ve iş birliği ve bunları geliştirmenin yolları tartışıldı. Şeyh Muhammed son yıllarda ikili ilişkilerin devam eden gelişimi konusundaki memnuniyetini dile getirerek, koronavirüs pandemisinin getirdiği zorluklara rağmen iki ülke arasındaki ticaret alışverişinde %17'lik bir artışa dikkat çekti. Yunanistan Başbakanı "İş birliği düzeyimiz açısından çok şey yaptık daha fazlasını da yapacağız" dedi. BAE, eylül ayında Yunanistan'ın kuzeyindeki liman kenti Selanik'te düzenlenecek olan Selanik Uluslararası Fuarı'na onur ülkesi olarak katılacağını teyit etti.⁶⁶

• Katar

Katar, Pakistan'a mali açığın azaltılması için 2 milyar dolarlık destek sağlayacağını duyurdu. Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin ise Pakistan'ın petrol sanayisine 1 milyar dolar katkıda bulunacağı belirtildi. Pakistanlı bir yetkili tarafından söz konusu yardımların yıl içerisinde gerçekleşeceği açıklandı. Arap ülkelerinin Pakistan'a yalnızca IMF programının garanti altına alınması durumunda yardım sağlayacağına dikkat çekildi.⁶⁷

63 <https://arab.news/jmpkg>

64 <https://www.middleeastmonitor.com/20220823-saudi-court-jails-makkah-imam-for-10-years/>

65 <https://eleqtisadenews.com/>

66 <https://english.aawsat.com/home/article/3837576/uae-president-greece-discuss-strategic-partnership-cooperation>

67 <https://dohanews.co/qatar-to-provide-2bn-in-assistance-to-cash-strapped-pakistan/>

Planlama ve İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan verilere göre, yerli mal ihracatı değerine ilişkin ön rakamlar, mal ihracatının toplam değerinin (yerli menşeli mal ihracatı ve yemenden ihracat dâhil) yaklaşık 44,4 milyar riyal olduğunu gösterdi. Temmuz 2021'e göre yüzde 61,9 ve Haziran 2022'ye göre yüzde 12,4 arttı.⁶⁸

Katar, Kore-Arap Dostluk Derneği tarafından Kore'nin başkenti Seul'de düzenlenen Kore-Arap Gıda Güvenliği 2022 Forumu'na katıldı. Katar, gıda güvenliği sisteminin acil durumlardaki tepkilerine yönelik bir konferans verdi ve bu Katar'ın Küresel Gıda Güvenliği Endeksi'nde ilk Arap sıralamasını ve küresel olarak 24. sırayı almasını sağladı. Forum su kıtlığı ve yüksek sıcaklıklar başta olmak üzere gıda güvenliği ve tarımsal üretimin karşılaştığı zorluklar hakkında bir dizi konuyu gözden geçirdi.⁶⁹

• Kuveyt

Reuters haber ajansı KUNA'nın haberine göre, Kuveyt Veliyaht Prensi el-Ahmet es-Sabah hükûmetiyle seçilmiş yasama organı arasındaki siyasi açmazı çözmek amacıyla parlamento feshetmeye karar verdikten sonra, Kuveyt 29 Eylül'de parlamento seçimleri yapacağını duyurdu. Zira es-Sabah bu ayın başlarında parlamento feshettiğini ve iç siyasetin kişisel çıkarlar tarafından parçalandığını dile getirmişti.⁷⁰

İngiliz Krallık Donanmasının Hunt sınıfı bir mayın karşı önlem gemisi HMS Middleton Birleşik Krallık-Kuweyt iş birliği kapsamında iki gün boyunca 24 Ağustos 2022'de Shuwaikh Limanı'nı ziyaret etti. Kuveyt Deniz Kuvvetleri ve İngiliz askerî gücünden çok sayıda yetkili ve subay katıldı.⁷¹

• Umman

Umman, diğer Körfez ülkelerinin Tel Aviv ile artan ilişkiler nedeniyle hava sahasını açmasına rağmen, İran'ın baskısı nedeniyle İsrail ticari uçuşlarına hava sahasını açmayı reddetti. İsrail Hayom gazetesinin 25 Ağustos'ta yayımladığı bir habere göre Umman, İsrail'in havayolu şirketi El Al - Dina Ben-Tal'in genel müdürünün Tel Aviv'in Muskat'tan resmî izin alacağını söylemesinden bir hafta sonra hava sahasını İsrail uçuşlarına kapalı tutmaya karar verdi.⁷²

Çalışma Bakanlığında bir yetkili, 2022'nin ilk altı ayında Umman Sultanlığı'nda 23 binden fazla vatandaşın istihdam edildiğini söyledi.⁷³

68 <https://thepeninsulaqatar.com/article/28/08/2022/qatars-trade-balance-jumps-78-yoy>

69 <https://thepeninsulaqatar.com/article/28/08/2022/qatar-takes-part-in-korea-arab-food-security-forum>

70 <https://www.middleeastmonitor.com/20220828-kuwait-to-hold-parliamentary-election-on-sept-29/>

71 <https://www.arabtimesonline.com/news/hms-middleton-visits-kuwait-as-part-of-uk-kuwait-defence-cooperation/>

72 <https://www.middleeastmonitor.com/20220821-oman-refuses-to-open-air-space-to-israel-due-to-pressure-from-iran-report-says/>

73 <https://timesofoman.com/article/120420-over-23000-citizens-employed-in-oman-in-2022>

• Bahreyn

Bahreyn Haber Ajansının bildirdiğine göre, Bahreyn Bilgi ve e-Devlet Kurumu (iGA), Suudi Veri ve Yapay Zeka Kurumu ve Körfez İşbirliği Konseyi Genel Sekreterliği ile bir toplantıya ev sahipliği yaptı. Toplantıda Bahreyn-Suudi Arabistan ve KİK arasında bilgi teknolojisi iş birliği tartışıldı.⁷⁴

İngiltere hükûmetinin Suudi Arabistan ve Bahreyn'e sağladığı fon bu yıl mevcudun iki katından fazla arttırıldı. Dışişleri Bakanlığı, Suudi Arabistan için Körfez Strateji Fonu harcamalarının 2021-2022'de 813.605 sterlinden 1.8 milyon sterline ve Bahreyn için 710.028 sterlinden 1.8 milyon sterline yükseldiğini açıkladı.⁷⁵

• Yemen

Yemen Dışişleri Bakanı Ahmed Avad bin Mübarek, ateşkes şartlarının tam olarak uygulanması çağrısında bulunarak, Husi milislerinin ihlallerinin durdurulması ve Taiz'deki ana yolların derhâl açılması gerektiğini söyledi. Resmî kaynakların bildirdiğine göre, Bin Mübarek Riyad'da ABD'nin Yemen büyükelçisi Stephen Fagin ile bir araya geldi. Yapılan görüşmede Bin Mübarek, ateşkesin tüm hükümlerinin uygulanması gereğini vurgulayarak ülkesinin birliğine olan bağlılığını yeniledi.⁷⁶

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Güney Kore Enerji Bakanlığından yapılan açıklamada devlet menşeli Korea Hydro & Nuclear Power Co şirketinin Rus devlet şirketi Rosatom ortaklığı ile Mısır'ın ilk nükleer santrali ihalesini 2.25 milyar dolar karşılığında kazandığını duyurmuştur. Nükleer santralin reaktörlerinin Rus Rosatom tarafından inşa edilmesi planlanırken Güney Koreli firma 2028'de ticari işletmeye alınması planlanan ilk ünite inşasını gerçekleştirecektir. Güney Kore Devlet Başkanı Yoon Suk Yeol, Facebook sayfasında yaptığı açıklamada anlaşmayı "mükemmel nükleer enerji teknolojisinin" bir örneği olarak nitelendirmiştir.⁷⁷

Mısır yerel kaynaklarının aktardığına göre Mısır, IMF ile 3 milyar dolarlık yeni bir anlaşma imzalamanın son aşamalarında olduğu dile getirmektedir. Kaynağa göre anlaşmanın yakın zamanda imzalanması planlanmaktadır.⁷⁸

Mısır Tedarik Bakanı yaptığı açıklamada Hindistan'dan buğday satın alma anlaşmasının Hindistan ihracatındaki son kısıtlamalara rağmen hâlâ devam ettiğini ancak tahılın ne zaman sevk edileceğinin belirsiz olduğunu ifade etmiştir.⁷⁹

⁷⁴ <https://www.arabnews.com/node/2149666/middle-east>

⁷⁵ <https://www.middleeasteye.net/news/uk-saudi-arabia-bahrain-secretive-fund-doubled>

⁷⁶ <https://www.arabnews.com/node/2149936/amp>

⁷⁷ <https://www.middleeastmonitor.com/20220828-russia-south-korea-sign-2-2bn-deal-to-build-egypts-first-nuclear-plant/>

⁷⁸ <https://www.middleeastmonitor.com/20220825-egypt-in-final-stages-of-securing-3bn-imf-loan/>

⁷⁹ <https://www.middleeastmonitor.com/20220822-egypt-deal-for-indian-wheat-stands-but-not-shipped-yet-minister/>

• Libya

Libya'nın başkenti Trablus'ta iki silahlı grup arasında çıkan çatışmalarda ölü sayısının 32'ye, yaralı sayısının 159'a yükseldiği bildirilmiştir. Libya'da Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Abdulhamid Dibeybe çatışmaların yaşandığı bölgelerde sükûnetin sağlanmasının ardından incelemelerde bulunmuştur. Trablus çevresinin günlerdir Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Dibeybe ve Tobruk merkezli Temsilciler Meclisinin (TM) Başbakan olarak atadığı Fethi Başağa'ya bağlı güçlerin askerî yığınağına sahne olduğu belirtilmektedir. Başkent Bin Gaşir ve Sarim bölgelerinde Tobruk'taki Temsilciler Meclisi tarafından başbakan olarak atanan Fethi Başağa'ya yakınlığıyla bilinen Libya Genelkurmay Başkanlığına bağlı "777 Tugayı" ile Başkanlık Konseyine bağlı "İstikrar Destek Birliği" arasında başlayan çatışmalar, Cumhuriyet Caddesi ve Dahra kentinin merkezi bölgelerine de sıçramıştır.⁸⁰

Tobruk merkezli Temsilciler Meclisinin (TM) başbakan olarak atadığı Fethi Başağa, Libya Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Abdulhamid Dibeybe'ye hitaben yayımladığı açıklamasında, "Demokrasinin prensiplerine saygı ve sizlere güvenoyu vermiş yasama makamlarının kararlarına uyma bağlamında süresi bitmiş yetkinizi gönüllü olarak teslim etmeniz gerekiyor." ifadelerini kullanmıştır. Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Dibeybe de Başağa'ya yanıt olarak Facebook hesabındaki paylaşımında "Eski İçişleri Bakanı (Basağa), savaş çıkarma ve sivilleri hedef alma yönünde tekrarlanan tehditkâr mesajlarına sınırlama getirmeli. Şayet Libyalıların hayatını önemsiyorsa seçimlerin gerçekleşmesine odaklanmalı. Ayrıca geçmişte kalan askerî darbe hayallerini de bırakmalı" ifadelerini kullanmıştır.⁸¹

Birleşmiş Milletler (BM), Libya'daki gelişmeleri endişeyle takip ettiklerini belirterek, ülkedeki ilgili taraflara halkın çıkarlarına odaklanmaları çağrısında bulunmuştur. BM Genel Sekreter Sözcüsü Stephane Dujarric New York'taki basın toplantısında, Libya'da Temsilciler Meclisi tarafından başbakan olarak atanan Fethi Başağa'nın Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Abdulhamid Dibeybe'den yönetimi teslim alma talebine değinmiştir. Libya'da takviye güç toplama ve siyasi rekabet için güç kullanma tehditleri dâhil yaşanan gelişmeleri son derece endişeyle takip ettiklerini dile getiren Dujarric, "Orada tansiyonun bu yönde yükselmemesi çok önemli. İlgili tarafların da Libya halkının çıkarlarını göz önünde bulundurmaları gerekir" demiştir.⁸²

Libya Savunma Bakanlığı Askerî Savcılığı, başkent Trablus'taki çatışmalar nedeniyle Tobruk'taki Temsilciler Meclisi tarafından başbakan olarak atanan Fethi Başağa ve Usame Civeyli hakkında yakalama emri çıkarmıştır. Libya Savunma Bakanlığı Askerî Savcısı Tümgeneral Mesud Erhume polis, istihbarat servisleri ve ülkedeki tüm güvenlik teşkilatına yazılı talepte bulunmuştur.⁸³

80 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libyanin-baskenti-trablustaki-catismalarda-olu-sayisi-32ye-yukseldi/2671142>

81 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-basbakani-dibeybeden-yonetime-talip-olan-basagaya-hayalleri-birak-yaniti/2668766>

82 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-libyadaki-gelismeleri-endiseyle-takip-ediyoruz/2669754>

83 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libyadaki-askeri-savciliktan-fethi-basaga-hakkinda-yakalama-emri/2671359>

Türkiye Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamada, Libya'da devam eden ve sivillerin de ölümüne neden olan çatışmaların, büyük endişeyle takip edildiği belirtilmiştir. Açıklamada Libya'da sahada büyük çabalarla tesis edilen sükûnetin korunmasının, Libya'nın güvenliği, istikrarı ve geleceği bakımından kritik önem taşıdığı belirtilen açıklamada, "Tarafları, bunun idrakiyle hareket etmeye, itidal ve sağduyuya davet ediyor; çatışmaları derhâl durdurmaya çağırıyoruz" ifadelerine yer verilmiştir.⁸⁴

• Cezayir

Cumhurbaşkanı Tebbun, resmî temaslarda bulunmak üzere başkent Cezayir'e gelen Cumhurbaşkanı Macron ile Muradiye Sarayı'nda görüşmenin ardından ortak basın toplantısı düzenlemiştir. Konuşmada Tebbun, Macron ile ikili iş birliği konusunda birçok noktayı ele alındığını belirterek, ilişkileri, iki ülke arasında saygı ve çıkar dengesi ışığında geliştirmenin yollarının görüldüğünü ifade etmiştir. Tebbun, Fransa Cumhurbaşkanı ile iki ülke arasındaki ilişkilerin özgünlüğünü ve derinliğini yansıtan her zamanki açık sözlülükle "yapıcı görüşmeler" yaptığını belirtirken Macron ise ziyaretinin ana hedeflerinden birinin ikili ilişkilerin geleceğine odaklanma olduğunu vurgulamıştır. İki tarafın da ikili ilişkilerde yeni bir sayfa açma konusunda anlaştığını belirten Macron, "Karmaşık ve acı dolu ortak bir tarihimiz var. Bu durum geleceğe bakmamızı engelledi. (İki ülkeden) ortak tarihçilerin yer alacağı sömürge dönemi arşivleri üzerinde çalışacak ortak bir komite kurulmasına karar verdik" ifadelerini kullanmıştır.⁸⁵

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un, Cezayir'de kalabalığı selamlamak istediği sırada protesto ve hakarete maruz kaldığı belirtilmiştir. Fransız basınındaki haberlere göre Macron, ülkenin kuzeybatısında Akdeniz'e kıyılı Oran şehrinde gençlerle kaynaşmak için tarihî müzik dükkânı "Disco Maghreb"i ziyaret ederek burada küçük bir kutlamaya katılmıştır. Dükkândan çıkışta güzergâhı üzerinde toplanan kalabalığı selamlamak isteyen Macron, Cezayirlilerin protestolarıyla karşılaşmıştır.⁸⁶

• Tunus

Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said'in Polisario Cephesi lideri İbrahim Gali'yi ülkesinde ağır-laması üzerine Fas ve Tunus ilişkileri gerilmiş ve Fas, Tunus Büyükelçisi Hasan Tarık'ın istişare amacıyla ülkesine geri çağırılmıştır. Tunus Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada Polisario'nun Japonya ve Afrika Birliği ortaklığında gerçekleşen ve 27-28 Ağustos tarihlerinde sekizincisi düzenlenen Tokyo Uluslararası Afrika Kalkınma Konferansı kapsamında ağırlandığını dile getirmiştir. Polisario'nun, Afrika Birliğinin bir üyesi olarak davet edildiğini ve Tunus'un Batı Sahra konusunda uluslararası meşruiyete uygun olarak tarafsızlığını korumaya devam ettiğini dile getirmiş ve Fas halkıyla samimi, kardeşçe ve mümtaz ilişkileri sürdürmeye istekli

84 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiyeden-libyadaki-olaylara-iliskin-taraflara-catismalari-durdurma-cagrisi/2670907>

85 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayir-ve-fransa-liderleri-ikili-iliskilerde-yeni-sayfa-acmakta-anlasti/2669721>

86 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransa-cumhurbaskani-macron-cezayirde-hakaret-ve-protestolara-maruz-kaldi/2670768>

olduğu” vurgulanmıştır. Fas Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamada ise Fas’ın artık zirveye katılmayacağı belirtilirken Tunus’un son zamanlarda Fas’a karşı olumsuz tutumlarını arttırdığı ve Gali’nin ağırlanmasının bunu bariz bir şekilde tasdik ettiği vurgulanmıştır. Fas’ın Batı Sahra konusunda ne kadar hassas davrandığı göz önüne alındığında bu olayın ardından iki ülke arasındaki ilişkilerin olumsuz anlamda farklı bir seyir izleyebileceği yorumunda bulunulabilir. Fas, daha önce Almanya ve İspanya ile ilişkilerini yine Batı Sahra meselesi yüzünden askıya almıştı. Her ne kadar Tunus tarafı Polisario’nun davet edilmesinin yeni bir şey olmadığını ve kendilerine bağlı bir durum olmadığını iddia etse de İbrahim Gali’nin, Kays Said tarafından havaalanında karşılanması ve fotoğrafların Tunus Cumhurbaşkanlığının Facebook sayfasından paylaşılması durumu oldukça gerginleştirmektedir.^{87 88 89}

Öte yandan Tunus’ta düzenlenen 8. Tokyo Uluslararası Afrika Kalkınma Konferansı’nda (TICAD8) Japonya, Afrika’ya üç yıl içerisinde Afrika Kalkınma Bankası ile iş birliği içerisinde 30 milyar dolar yardımda bulunma sözü vermiştir. Japonya bu projeyi Çin’in “Kuşak - Yol” projesine alternatif olarak sunmaktadır. Zirvede konuşan Japonya Başbakanı Fumio Kishida, Tokyo’nun küresel bir kıtlığın ortasında Afrika’ya tahıl sevkiyatı sağlamak için elinden geleni yapacağını dile getirmiştir. 2019 yılında düzenlenen bir önceki TICAD zirvesinde dönemin Japonya Başbakanı Shinzo Abe, Afrika’daki yatırımcıları Çin’in bölgedeki uygulamasına bariz bir atıfla, kıtadaki ülkeleri aşırı bir borç yüküyle bırakmaktan kaçınmaları gerektiğini belirtmiştir.

• Fas

Fas Dışişleri Bakanlığı Nasser Bourita, Alman mevkidaşı Annalena Baerbock’un iki günlük Fas ziyareti kapsamında gerçekleştirdikleri ortak basın toplantısında, bazı Avrupa ülkelerinin, Sahra meselesinin çözümü için özerklik fikrini desteklediklerini ve bunun Birleşmiş Milletler ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarıyla çelişmediğini ifade etmiştir. Avrupa Birliği Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell’in Sahra konusunda Sahra halkına danışmanın gerekli olduğuna ilişkin ise bu açıklamanın İspanya’nın ya da Avrupa’nın Batı Sahra konusundaki tutumunu yansıtmayan talihsiz bir açıklama olduğunu dile getirmiştir.⁹⁰

87 <https://www.reuters.com/world/africa/morocco-recalls-tunisia-ambassador-over-western-sahara-2022-08-26/>

88 <https://www.aljazeera.com/news/2022/8/27/japan-pledges-30bn-in-aid-for-africa-at-tunisia-conference>

89 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/tunisia-recalls-envoy-from-morocco-amid-western-sahara-row/2670542>

90 <https://www.middleeastmonitor.com/20220826-morocco-autonomy-initiative-is-best-for-the-western-sahara-people/>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ (22-28 AĞUSTOS 2022)

• Yemen Çatışması İsrail Sınırlarına Kadar İlerledi

İsrail güvenlik güçlerinin, Husiler tarafından askerî risklerin arttığını duyurması Rusya basınında geniş yer buldu. “Nezavismaya” gazetesinin 24 Ağustos sayısında yayımlanan [“Yemen Çatışması İsrail Sınırlarına Kadar İlerledi”](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda söz konusu haber, “İsrail Savunma Kuvvetleri, hava saldırılarının coğrafyasını genişletmek ısıtıyor” ifadeleriyle değerlendirildi. Makalenin yazarı uluslararası yorumcu İgor Subbotin’e göre, Doğu Akdeniz’deki mevduatlar konusunda Lübnan ile olası bir silahlı çatışmanın güneyde paralel bir cephenin açılmasına neden olabileceği Yahudi devletinin endişelerine yol açmıştır. Yazıda görüşlerine başvuru Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUİK) uzmanı Kiril Semyonov’a göre, Husiler, sadık “anti-Siyonist” olmalarına ve İsrail karşıtı yönelimlerinin İranın belirli bir etkisi altında ortaya çıkmasına rağmen, bir doktrin olarak şekillendiler. Örgüt, bu kavramı herhangi bir şekilde uygulamaya koymasa da er ya da geç yeteneklerini İsrail karşıtı eylemler gerçekleştirmek için kullanmaya çalışacağı muhtemeldir.”

Analist, Yemenli isyancılarının uzun menzilli insansız hava araçlarına ve muhtemelen bu tür saldırılar için gerekli füzelere sahip olduklarına da dikkat çekti. Ayrıca uzman, İran’ın durumdan yararlanabileceğini göz ardı etmedi: “Tahran, daha geniş menzilli sistemleri bir gerilim durumunda İsrail’e karşı kullanmak şartıyla Husilere devredebilir. Öyle ki Husiler, Yemen’de bağımsız aktör olmalarına ve komşularıyla savaş ve barış konusundaki kararları Tahran’dan bağımsız olarak almalarına rağmen, özellikle İsrail veya ABD söz konusu olunca İranın izlediği aynı gündem içinde hareket ediyorlar.” Semyonov, İsrail ile tırmanış durumunda da Husilerin aynı şekilde hareket ederek kendi askerî yeteneklerini ve füze potansiyellerini gösterebilecekleri olasılığını ifadelerine ekledi.

• ABD, Yunanistan ve Türkiye’yi Frenleme Fırsatını Kaybetti

Yunanistan ve Türkiye’nin bir kez daha askerî çatışmanın eşiğine geldiği Rusya basınında geniş yer buldu. “Vzglyad” gazetesinin 24 Ağustos sayısında yayımlanan [“ABD, Yunanistan ve Türkiye’yi Frenleme Fırsatını Kaybetti”](#) başlıklı uzman görüşlerini içeren yazıda NATO üyesi ülkeler arasındaki ilişkilerde ortaya çıkan krizin nedenleri ve çatışmanın gelişmesi bağlamında beklentiler ele alınmıştır. Yazıda görüşlerine başvuru Rus askerî uzman ve askerî bilimler doktoru Konstantin Sivkov durumu şu şekilde özetledi: “Yabancı bir uçak bir devletin sınırlarına yaklaşıyorsa devlet bu yaklaşımın neyle bağlantılı olduğunu değerlendirmek için onu durdurabilir ve aynı zamanda uçağı, egemen hava sahasından uzaklaşması için uyara bilir. 23 Ağustos’ta Akdeniz bölgesinde ortaya çıkan olay sıradan bir durum olarak sınıflan-

dırılabilir olsa da ancak Türkiye ve Yunanistan NATO üyesi olmalarına rağmen uzun süredir çatışmalar sürüyor.” Uzmana göre, ittifakta Türk Ordusu askerî potansiyelde yalnızca ABD Ordusundan düşüktür, buna karşılık Yunan kuvvetleri çok daha zayıf olsa da Washington onun arkasında duruyor: “Bu duruma neden olan husus, Türkiye’nin ABD’nin çıkarlarına karşı kendi siyasi yolunu izlemesidir. Bu arada Erdoğan, geçtiğimiz günlerde Yunanistan’da ABD askerî üslerinin konuşlandırılmasından şikâyet etti.” Sivkov, Amerikan tarafının, zayıflayan Avrupa’daki etkisini sürdürmek için çatışmaları aktif olarak körüklediğini de sözlerine ekledi: “Ülkeleri karşı karşıya getirmeye kışkırtıyorlar ve ‘böl ve yönet’ ilkesine göre hareket ediyorlar. Bu durum ise kesinlikle NATO’yu tek bir ittifak olarak zayıflatmakla kalmayıp ABD’nin bölgedeki durum üzerindeki kontrolünü kaybetmesine yol açıyor.” Konuyla ilgili görüşlerini paylaşan diğer askerî Uzman Aleksey Leonkov ise Yunanistan’ın, Ege Denizi’ndeki adalar ve üzerindeki hava sahasındaki egemenlik ve ilgili haklar konularına ilişkin anlaşmazlığına ek olarak Türkiye’ye yönelik başka iddiaları olduğunu hatırlattı. Uzman, özellikle Atina’nın Ankara’nın aktif dış politikasından memnun olmadığını söyledi: “Atina, Türk liderini etkilemek için Fransa’yı bile yanına çekti.” Analiste göre, Türkiye ile Yunanistan arasındaki çatışma her an alevlenebilir: “Üstelik sadece ekonomi veya diplomasi düzeyinde değil, 1974’te Kıbrıs krizinde olduğu gibi askerî güç kullanımıyla da ifade edilebilir. Her iki ülke de NATO’nun bir parçasıdır. İttifak, durumla ilgili bir tutum sergilemeli ve bir şekilde Ankara ve Atina’yı frenlemelidir. Artık NATO’nun böyle bir tırmanışa ihtiyacı olmadığını kesinlikle söyleyebiliriz” dedi. Uzman aynı zamanda, Türkiye’nin düzenli olarak silahlı çatışmalara katıldığını, ordusunun askerî tatbikat yaptığını, Yunanistan’ın ise sadece Afganistan’daki barışı koruma harekâtına katıldığını ifadelerine ekledi.

• **Macron, Cezayir’i Sakinleştirmeye ve Gazilerin Çocuklarını Kızdırmamaya Çalışacak**

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron’un aylarca süren gerilimin ardından iki ülke arasındaki ilişkileri canlandırmak amacıyla Cezayir’i ziyaret edeceği duyurusu Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. “Nezavismaya” gazetesinin 25 Ağustos sayısında yayınlanan [“Macron, Cezayir’i Sakinleştirmeye ve Gazilerin Çocuklarını Kızdırmamaya Çalışacak”](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda söz konusu haber “Fransa cumhurbaşkanı Afrika’daki başarısız politikaları düzeltmek istiyor,” ifadeleriyle değerlendirildi. Konuyla ilgili görüşlerini paylaşan Rusya Bilimler Akademisi Avrupa Enstitüsü araştırmacısı Sergey Fedorov’a göre, Cezayir’de savaş teması son derece acı verici olmasının yanı sıra ülkenin seçkin gençleri arasında aktif şekilde destekleniyor: “Ancak o zor zamanlarda (Cezayir-Fransa Savaşı: 1954-1962) Fransa’nın, Cezayir’liler arasındaki müttefiklerinin pek çoğunu basitçe öldürdüğü gerçeği hesaba katılırsa, Macron’un çok fazla özür dilemeyi göze alması mümkün değildir.” Ayrıca, Cezayir-Fransa ilişkilerindeki gerilime de dikkat çeken uzman, bu durumun çoğu zaman resmî Paris’e sadakatsiz tutum sergileyen Mağrip göçmenlerin davranışlarını olumsuz yönden etkilediğini söyledi. Analiste göre, Fransa ve Cezayir arasında dil engeli

olmadığı göz önüne alındığında, potansiyel olarak büyük iş birliği fırsatları vardır: “Ayrıca, projeler de söz konusu iş birliğine yardımcı olabilir.” Tüm bunların yanı sıra Fedorov, savaş gazilerinin çocukları ile Cezayirliler arasındaki iletişimde Macron’un orta bir yol bulmasının zor olacağını da ifadelerine ekledi.

• Alış-Satışlar Nasıl Arttı

Rusya basınında yer alan önemli konulardan biri de Türkiye-Rusya ticaret ilişkileriyle ilgili olmuştur. Bu bağlamda “Komersant” gazetesinin 26 Ağustos sayısında “[Alış-Satışlar Nasıl Arttı](#)” başlıklı uzman görüşlerine dayanan değerlendirme yazısı yayımlandı. Yazıya göre, Rusya ve Türkiye arasında ticaretin hızlı büyümesi, ABD ve müttefikleri arasında Ankara’nın Moskova’nın Batı yaptırımlarını atlatmasına yardım ettiğine dair şüpheleri artırdı: “Rusya ile yoğun iş birliği Türkiye’yi sorunlarla tehdit edebilir.” Yazıda görüşlerine başvurulanan Yeni Türkiye Çalışmaları Merkezi Direktörü Yuri Mavashev’e göre Ankara, Moskova ile ticari ilişkilerini, bu tür bir iş birliğinin faydaları maliyetlerinden fazla olduğu sürece artıracaktır: “Şimdilik bu durum Türkiye’ye fayda sağlıyor ve Batılı ortaklardan daha fazla temettü pazarlığı yapmasına izin veriyor. Ancak bir yanda AB ve ABD ekonomileriyle diğer yanda yaptırım uygulayan Rusya ekonomiler arasında tercih söz konusu olduğunda, Türkiye’nin tavrı çarpıcı biçimde değişebilir.” Analist, Türkiye’nin Avrupa’ya ABD’den daha bağımlı olduğuna dikkat çekti: “AB, Ankara’nın en büyük ticaret ortağı olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Nitekim bu durum görmezden gelinmez. Bu nedenle, Türkiye’nin Ukrayna ve Rusya’yı bir araya getirmek için siyasi girişimlerde bulunması her şeyin yoluna gireceği anlamına gelmiyor. Ve eğer Batı ile Rusya arasında seçim yapma sorunu ortaya çıkarsa, o zaman Ankara’nın, yaptırımlar dayatılan ekonomiye yardım etmeyeceği muhtemeldir.”